

VAN PROCES TOT INHOUD

NOTA VAN UITGANGSPUNTEN SCHETSONTWERP NIEUW MARKTPLEIN APELDOORN

6 juni 2018

Nota van Uitgangspunten schetsontwerp nieuw Marktplein Apeldoorn

1 Inleiding

1.1 Waarom een nieuw Marktplein?

Het Marktplein is één van de belangrijke pleinen in de Apeldoornse binnenstad. Het plein is niet een historisch plein: het ontstond in zijn huidige vorm pas aan het einde van de negentiende eeuw. Daarvoor was het een akker- en weidecomplex achter het in 1842 gebouwde Raadhuis aan het Raadhuisplein. Sinds 1864 is hier de warenmarkt en met de realisatie van het postkantoor, politiebureau en kantongerecht werd het begin twintigste eeuw steeds meer een centrale plek in een groeiende stad. Met de bouw van het stadhuis in de jaren negentig van de vorige eeuw kreeg het plein zijn huidige vorm. Het plein is ingericht naar ontwerp van bureau Bakker en Bleeker (nu B+B).

Los van de constatering dat de grootte en leegte van het Marktplein al jarenlang onderwerp van gesprek is onder inwoners en bezoekers van Apeldoorn, is het plein na ruim twintig jaar intensief gebruik technisch gezien ‘op’. De afwatering, de klinkers, het meubilair en de fontein worden letterlijk met lapmiddelen in stand gehouden. In 2018 en 2019 zal het stadhuis intern volledig verbouwd worden wat ook effect heeft op het Marktplein. In de afgelopen jaren zijn de straten van het aansluitende kernwinkelgebied heringericht. In 2019 volgt de aansluitende Marktstraat. Daarmee ontstaat in 2020 het natuurlijke moment om ook het Marktplein aan te pakken.

1.2 Nota van uitgangspunten

Voorliggende nota van uitgangspunten is opgesteld op basis van een aantal bijeenkomsten met bewoners, pandeigenaren, ondernemers (waaronder de ambulante handel), interne ambtelijke rondes en met inachtneming van ideeën die vanuit de samenleving recentelijk of in het verleden zijn aangedragen. Daaruit zijn de opmerkingen en wensen vertaald in en waar nodig geabstraheerd naar uitgangspunten die voor het opstellen van een schetsontwerp van belang zijn. Er is bewust gestreefd om alleen die dingen vast te leggen die echt randvoorwaardelijk zijn. Zodat er maximaal gebruik gemaakt kan worden van de creatieve kracht van de ontwerpbureaus.

1.3 Waarom een ontwerpprijsvraag?

Het Marktplein is al vele jaren onderwerp van gesprek waarbij de gemeenteraad in het verleden heeft laten blijken grote waarde te hechten aan een ambitieuze en breed gedragen aanpak van het plein. Het Marktplein gaat ‘elke’ Apeldoorner aan. Daarom ziet het college een zorgvuldig proces voor zich rond de herinrichting van het Marktplein, dat past binnen de huidige bestuursstijl. Nu de raad daadwerkelijk geld beschikbaar heeft gesteld voor de opwaardering van het plein, is het zaak voortvarend met de herinrichting aan de slag te gaan.

De opgave voor het hart van de stad, het plein van de stad, is een ingewikkelde. Naast alle technische randvoorwaarden, is het plein belangrijk voor de identiteit van de stad. Een ontwerpprijsvraag die meerdere ontwerpen oplevert waaruit gekozen kan worden zal enerzijds een frisse blik bieden op de opgave, de Apeldoornse identiteit en anderzijds zal de ervaring van bureaus met dergelijke opgaven elders in Nederland (en daarbuiten) bruikbaar zijn bij het grip krijgen op deze complexe opgave. De meerwaarde van de gerenommeerde bureaus die wij willen uitnodigen, ligt in hun ervaring met dergelijke vergelijkbare stedelijke opgaven. Bovendien maakt een ontwerpprijsvraag het mogelijk om de Apeldoornse bevolking te betrekken bij het kiezen van het voorkeursontwerp.

2 Ambitie en opgave

2.1 Ambitie

Het Marktplein is al een aantal jaren onderwerp van, soms spontane, discussie. Op basis van gesprekken met bewoners, ondernemers (waaronder de ambulante handel) en vastgoedeigenaren en de ideeën die zijn aangedragen vanuit het publiek blijkt dat er een relatief eenduidig beeld is op de vraag wat het plein ons in de toekomst moet bieden. Die ambitie vormt de leidraad voor de ontwerpprijsvraag om te komen tot een nieuw ingericht Marktplein en is als volgt omschreven:

Het Marktplein is een aangename en levendige verblijfsruimte die op alle momenten van de dag en door de seizoenen heen mensen uitnodigt om het plein te betreden en er te verblijven. Het is een plein waar de Apeldoorner trots op is en waar de stad graag en vaak haar gasten ontvangt in een ambiance die mensen ervaren als 'typisch Apeldoorn'. Soms heel druk, soms heel rustig maar altijd uitnodigend, behaaglijk en met een menselijke maat.

2.2 Opgave

Deze overall ambitie kan uitgewerkt worden in drie opgaves:

1. Het plein biedt elke dag en over de seizoenen heen een aangenaam en levendig verblijfsklimaat:

- Het onherbergzame karakter is veranderd in een inrichting die meer relateert aan de menselijke maat en uitnodigt tot verblijf, ook op de momenten dat er geen grote evenementen of een warenmarkt zijn.
- De inrichting genereert verschillende vormen van gebruik zowel actief (sport- en spelaanleidingen) als passief (zitten in de zon of de schaduw) die verschillende leeftijdsgroepen en sociale groepen aantrekt en met elkaar in contact brengt.
- De inrichting verbetert de klimatologische situatie qua windhinder en hittestress.

2. Het plein stimuleert interactie met de omgeving:

- Het plein vormt een belangrijke schakel in de loopverbindingen tussen de Deventerstraat, Stationsstraat, Marktstraat, Raadhuisplein en Stadhuis/parkeergarage. De inrichting zorgt ervoor dat het plein, meer dan nu, onderdeel wordt van de binnenstad.
- Het plein vormt een duidelijk afgebakende stedenbouwkundige ruimte maar staat niet 'los' van de omgeving. In sfeer, vorm en materiaalkeuze wordt een relatie gelegd met die omgeving.
- De pleininrichting verbetert de relatie tussen de zuidelijke bebouwingswand en het plein en zorgt er voor dat niet de huidige bomenrij maar de gevels worden ervaren als de pleinwand.
- De inrichting inspireert eigenaren tot de functionele en stedenbouwkundige doorontwikkeling van de zuidelijke pleinwand inclusief het achterliggende gebied (KPN-hof) en de zijde van het Raadhuis tot levendige pleinwanden.

3. Het plein draagt de Apeldoornse identiteit uit:

- De inrichting van het plein laat op overtuigende en eigentijdse wijze (een deel van) de landschappelijke en/of cultuurhistorische Apeldoornse identiteit zien. Er wordt van de ontwerpers een stellingname verwacht welk deel van die identiteit zij hier het beste vinden passen en hoe zij dat op eigentijdse en verassende wijze vertalen in het pleinontwerp.
- Groen is één van de basisingrediënten van Apeldoorn. Groen is op elke locatie in de gemeente en dus ook hier een identiteitsdrager en vormgevend middel.
- De inrichting draagt bij aan de kernambities van Apeldoorn zoals onder andere comfortabele gezinsstad, toeristisch toplandschap en een veelzijdige economie met duurzaamheid hoog in het vaandel.
- Het plein heeft een bij Apeldoorn passende en voor bewoners en bezoekers herkenbare iconische waarde zoals bijvoorbeeld het Stationsplein en het Catharina Amaliapark.

2.3 Projectgrens en projectafbakening

De herinrichting van het Marktplein beperkt zich tot de openbare ruimte tussen de Stationsstraat, Stadhuis, Zuidelijke pleinwand en het Raadhuis. De projectgrens is weergegeven op onderstaande kaart. Daarnaast is

een aandachtsgebied benoemd. Indien gewenst kunnen hier door de ontwerpbureaus uitspraken over worden gedaan om de aansluiting van het plein op de omgeving te verbeteren.

De gebouwen rond het plein en de daar achter liggende terreinen maken geen onderdeel uit van de opgave. Wel dient het ontwerp de doorontwikkeling van deze pleinwanden naar de toekomst te stimuleren maar ook zonder die doorontwikkeling dient het plein de hierboven beschreven ambitie in te kunnen lossen.

In de parkeergarage onder het Marktplein zal gelijktijdig met de herinrichting een nieuwe ondergrondse fietsenstalling worden gerealiseerd (zie paragraaf 3.2). De inrichting van deze ondergrondse stalling valt buiten de opdracht. De vormgeving van de entrees vanaf het plein naar de stalling en de parkeergarage op de locatie van de huidige trappenhuizen maakt wel onderdeel van de opgave.

2.4 Budget en fasering

Budget
Elk schetsontwerp moet passen binnen dit taakstellend budget. In de procedure is een toets ingebouwd om dit onderdeel te controleren voorafgaand aan het openbaar maken van de schetsontwerpen voor de publieksverkiezing.

Voor de totale herinrichting van het plein is een bruto bouwsom van € 2.300.000,- exclusief BTW beschikbaar, inclusief de realisatie van een iconische kwaliteit zoals beschreven in hoofdstuk 3 op blz. 11 van deze nota.

De bruto bouwsom is als volgt opgebouwd:

1. Herinrichting Marktplein € 1.800.000,-
2. Toevoegen icoon € 400.000,-
3. Bovengrondse entree ondergrondse fietsenstalling € 100.000,-

Het bedrag is exclusief de kosten voor de realisatie van de ondergrondse fietsenstalling.

Met de bruto bouwsom worden bedoeld de bouwkosten, exclusief meerwerk, inclusief ontwikkelingskosten (eenmalige kostenwinst en risico).

Fasering

De herinrichting van het Marktplein kent een gefaseerde aanpak als volgt:

- 2018 Randvoorwaarden ophalen, ontwerpopgave vaststellen en organiseren ontwerpprijsvraag;
- 2019 Opstellen voorlopig-, definitief- en technisch- ontwerp, engineering en aanbesteding uitvoering;
- 2020 Uitvoeren herinrichting Marktplein.

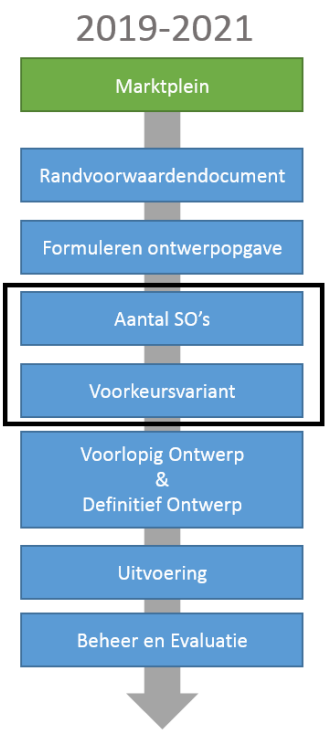
3 Organisatie ontwerpprijsvraag

3.1 Interne organisatie

Het project Herinrichting Marktplein maakt deel uit van het overkoepelende project Herinrichting Binnenstad fase 3 zoals is opgenomen in de MPB 2018-2021.

3.2 Ontwerpproces en planning

Op hoofdlijnen ziet de aanpak er als volgt uit:

De fase voor het opstellen van de nota van uitgangspunten is gestart in het najaar van 2017. Randvoorwaarden zijn zowel intern als extern opgehaald bij zowel het brede publiek middels een oproep in de Stentor en bij stakeholders die als gebruikers en aanwonenden van het plein directe belangen hebben bij de herinrichting van het plein. Het document word in juni ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden, waarna de ontwerpprijsvraag kan starten.

De stappen 'aantal SO's' en 'Voorkeursvariant' staan voor de fase van de ontwerpprijsvraag. Vier ontwerpbureaus krijgen opdracht om een schetsontwerp (SO) uit werken op grond van de nota van uitgangspunten voor het nieuwe Marktplein. Na toetsing aan de vooraf gestelde kaders mogen de inwoners van de gemeente Apeldoorn haar voorkeur uitspreken voor één van de vier ontwerpen. Het college van burgemeester en wethouders neemt de keuze voor het voorkeursontwerp over.

Het ontwerpbureau dat het voorkeursontwerp heeft opgesteld krijgt opdracht voor het uitwerken van het voorlopig en definitief ontwerp (VO/DO). Als onderdeel van die uitwerking zullen ook meer gedetailleerde technische en beheersmatige randvoorwaarden worden ingebracht die ook al deels in het stadium van het opstellen van de uitgangspunten voor de ontwerpcompetitie door interne en externe partijen zijn aangeleverd. Het technisch ontwerp (TO) dat daarop volgt evenals de aanbesteding van het werk zal worden uitgevoerd door het gemeentelijk Ingenieursbureau.

Planning

Opstellen en vaststellen nota van uitgangspunten ontwerpopgave Marktplein	Dec. '17 – juni '18
Opstellen leidraad ontwerpprijsvraag	Juni '18
Uitnodiging ontwerpbureaus	Juli '18
Kick off ontwerpprijsvraag	September '18
Opstellen schetsontwerpen	September - oktober '18
Inleveren schetsontwerpen	Eind oktober '18
Interne beoordeling/toets aan nota van uitgangspunten	Eerste helft november '18
Verkiezing voorkeursontwerp	Half november - dec. '18
Besluitvorming vaststelling voorkeursontwerp	Januari - februari '19
Uitwerken voorlopig en definitieve ontwerp door ontwerpbureau	Q2 '19
Uitwerken technisch ontwerp en voorbereiding door gem. ingenieursbureau	Q3/4 '19
Aanbesteding herinrichting Marktplein	Q4 '19 – Q1 '20
Uitvoeren herinrichting Marktplein	Q2 - Q4 '20
Oplevering nieuwe Marktplein	2021

3.3 Bureauselectie

Er worden vier landschapsarchitectenbureaus geselecteerd die aantoonbare (inter-)nationale ervaring hebben met het realiseren van een herinrichting van binnenstedelijke pleinen in een vergelijkbare complexe context. Daarbij is nadrukkelijk gezocht naar bureaus die ieder een duidelijke signatuur hebben, omdat dat hopelijk zal leiden tot wezenlijk verschillende inzendingen. Op deze manier is er ook een echte keuze tussen verschillende visies op de opgave en de locatie.

3.4 Procedure

Nota van uitgangspunten
Deze nota van uitgangspunten is de basis voor de op te stellen leidraad ontwerpprijsvraag. Deze leidraad bevat een globale omschrijving van de ontwerpprijsvraag en informatie over de procedure om alle bureaus goed en gelijk te kunnen informeren. Ook wordt hierin beschreven op welke wijze de gemeente de procedure wenst te doorlopen. De deelnemende ontwerpbureaus dienen zich te conformeren aan deze leidraad.

Uitnodiging bureaus
Vier bureaus worden schriftelijk uitgenodigd om deel te nemen aan de ontwerpprijsvraag. Voorafgaand worden de bureaus gevraagd of zij geïnteresseerd zijn om deel te nemen aan de ontwerpprijsvraag en zich kunnen conformeren aan de voorgestane planning, procedure en vergoeding. Indien één of meerdere bureaus niet kan of wil deelnemen worden andere bureaus van gelijkwaardige kwaliteit benaderd om uiteindelijk te komen tot vier inzendingen. Elk bureau ontvangt na indiening van het schetsontwerp een ontwerpvergoeding van 10.000,00 euro voor het opstellen en uitwerken van het schetsontwerp met een globale kostenraming.

Opstellen schetsontwerpen
De bureaus krijgen zes weken de tijd om hun schetsontwerp uit te werken. In een kick-off-bijeenkomst wordt allereerst de opgave en de context toegelicht en is er ruimte voor vragen. Daarna worden de bureaus eenmalig in de gelegenheid gesteld om schriftelijk vragen te stellen aan de gemeente. De antwoorden daarop worden met alle bureaus gecommuniceerd. Het is niet mogelijk om op een andere wijze inhoudelijk overleg te voeren met de gemeente.

Inleveren schetsontwerpen
Na zes weken leveren de ontwerpbureaus op een nader te bepalen datum en tijdstip de schetsontwerpen digitaal en analoog in bij de balie van het Stadhuis ter attentie van de gemeentelijk projectleider. Ontwerpen die niet op tijd zijn ingeleverd worden gediskwalificeerd en deze bureaus ontvangen ook geen vergoeding.

Om het publiek op een gelijkwaardige manier te informeren over de ingediende schetsontwerpen presenteert elk bureau haar ontwerp in een vooraf vastgelegd format van drie A0 panelen.
Daarop staat in ieder geval:

- Een plattegrond op schaal 1:200;
- Minimaal twee 3D visualisaties van het ontwerp;
- Een inhoudelijke toelichting van maximaal één A4.

Het staat de bureaus vrij om de panelen verder te voorzien van aanvullend beeldmateriaal. Daarnaast wordt de bureaus gevraagd een audiovisuele toelichting in 2 minuten aan te leveren om het publiek te informeren over en te enthousiasmeren voor hun visie op het plein.

Naast de schetsontwerpen levert elk bureau een globale kostenraming aan op schetsontwerpniveau, die aantoont dat het aangeleverde ontwerp binnen het taakstellend budget is te realiseren. Deze kostenraming wordt intern beoordeeld maar niet openbaar gemaakt.

Interne beoordeling
De schetsontwerpen worden voordat ze openbaar gemaakt worden op de volgende punten beoordeeld:

- Voldoet het schetsontwerp aan de gestelde eisen volgens de leidraad ontwerpprijsvraag;
- Voldoet het schetsontwerp aan gestelde ambities en randvoorwaarden die in hoofdstuk 2 en 4 zijn verwoord. Er wordt daarbij geen inhoudelijk oordeel geveld over de manier waarop invulling is gegeven aan de opgave, maar er wordt wel beoordeeld of alle onderdelen zijn ingevuld. Mocht dat niet het geval zijn dan kan het college besluiten het ontwerp te diskwalificeren voor de verkiezing van het

voorkeursontwerp. Daarbij zal het college gemotiveerd aangeven op welke zwaarwegende gronden het ontwerp niet voldoet aan de randvoorwaarden.

- Voldoet het ontwerp aan de gestelde financiële kaders volgens de leidraad ontwerpprijsvraag. Als uit deze toets blijkt dat de aangeleverde kostenraming in de ogen van de gemeente niet voldoet en het schetsontwerp boven het taakstellend budget uitkomt, wordt het ontwerp gediskwalificeerd. Voordat dit gebeurt, wordt het ontwerpbureau in de gelegenheid gesteld aan te tonen dat de financiële toets die is gedaan niet klopt.

De interne beoordeling van de schetsontwerpen worden met het advies om de schetsontwerpen vrij te geven voor de publieksverkiezing voor akkoord voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders.

Verkiezing voorkeursontwerp
De ingediende schetsontwerpen worden na beoordeling door het college van burgemeester en wethouders vrijgegeven voor de publieksverkiezing en worden digitaal gepubliceerd op een speciaal hiervoor in te richten website en fysiek tentoongesteld op een voor het publiek goed toegankelijke locatie voor een periode van twee weken.

Stemmen
Elke inwoner van de gemeente Apeldoorn mag stemmen op één van de voorliggende schetsontwerpen voor het nieuwe Marktplein. De exacte vormgeving van de stembusgang wordt de komende maanden verder uitgewerkt, waarbij ook ervaring van andere gemeentes (o.a. Hengelo en Ede) wordt meegenomen. Uitgangspunt voor de gekozen vorm zal zijn dat:

- De verkiezing laagdrempelig toegankelijk moet zijn;
- De inwoners ruim de gelegenheid krijgen hun stem uit te brengen;
- De stem uniek moet zijn
- De verkiezing niet leeftijdsgebonden is (het Marktplein is óók van kinderen).

Rondom de verkiezing wordt een publiekscampagne gevoerd om inwoners van de gemeente Apeldoorn op te roepen te gaan stemmen. In deze campagne zal oog zijn voor participatie in de Apeldoornse samenleving. Denk daarbij aan het betrekken van scholen, wijkraden en belangenverenigingen.

Het schetsontwerp dat de meeste stemmen krijgt, wordt uitgeroepen als “voorkeursontwerp” voor het nieuwe Marktplein. Het college van burgemeester en wethouders neemt de keuze voor het voorkeursontwerp over.

Uitwerking van het voorkeursontwerp
Het bureau dat het voorkeursontwerp heeft gemaakt, wordt uitgenodigd om een offerte uit te brengen voor de verdere uitwerking van het schetsontwerp in een voorlopig en definitief ontwerp. In die uitwerkingsfase worden gedetailleerde technische en beheersmatige uitgangspunten ingebracht. Deze zijn nodig om het ontwerp te kunnen uitwerken en te laten voldoen aan de functionele en beheersmatige eisen die gesteld worden aan het plein.

Ook in deze fase wordt het ontwerp getoetst op kosten en haalbaarheid. Mochten daar knelpunten uit naar voren komen, dan moet het ontwerp worden aangepast.

4. Functionele randvoorwaarden

Naast de ambitie die in hoofdstuk 1 en 2 is verwoord over wat het plein qua sfeer en functies moet ‘leveren’, zijn er ook functionele randvoorwaarden waar het ontwerp aan moet voldoen. In dit hoofdstuk worden deze beschreven. Er zijn alleen randvoorwaarden opgenomen die nodig zijn om een goed schetsontwerp te kunnen maken, die fysiek niet beïnvloedbaar zijn of waarvan het niet wenselijk is dat ze worden gewijzigd. In de fase waarin het winnende schetsontwerp verder wordt uitgewerkt, worden de eisen -waar nodig- meer in detail aangescherpt.

4.1 Functies die op het plein moeten plaatsvinden

Warenmarkt

Het Marktplein accommodeert wekelijks op maandag, woensdag en zaterdag een warenmarkt. De zaterdagmarkt heeft met een huidige capaciteit van 304 standplaatsen veruit de grootste ruimteclaim voor het plein. Op dit moment zijn 283 standplaatsen bezet, dat is 93% van de beschikbare standplaatsen.

De huidige beschikbare capaciteit van 304 standplaatsen als harde randvoorwaarde hanteren, is te beperkend in relatie tot de ambitie om bij de herinrichting van het Marktplein de verblijfswaarde fors te vergroten. Bijvoorbeeld door middel van bankjes en groenvoorzieningen zoals ook in de toekomstvisie op de warenmarkten als opgave is geformuleerd. Dit wordt ook onderschreven door het merendeel van de geraadpleegde stakeholders als pandeigenaren, ondernemers (winkeliers en horeca), de wijkraad en stichting centrummanagement.

Uitgangspunt voor het schetsontwerp is een afschaling van de vierkante meters die de markt inneemt naar 90% van de huidige maximale omvang. Dat betekent een toename van 650 m2 verblijfsruimte ten opzichte van het huidige Marktplein.

Kermis en evenementen

Het Marktplein biedt in zijn huidige omvang een zeer flexibele ruimte die geschikt is voor de kermis en evenementen in allerlei formaten variërend van klein tot zeer groot (WK Beachvolleybal 2015, Big Start Giro d’Italia 2016, 3FM Serious Request 2017). Het plein biedt zowel ruimte aan kermissen en evenementen die regelmatig terugkeren, als evenementen die eenmalig worden georganiseerd. Om dat ook in de toekomst mogelijk te maken zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:

- De toekomstige omvang van de zaterdagmarkt (op 90% van de huidige maximale omvang) is dusdanig bepalend dat deze voor de kermis en naar verwachting ook voor grootschalige evenementen voldoende ruimte zal bieden. Het nieuwe Marktplein biedt alle kansen en mogelijkheden aan evenementen, waarbij rekening moet worden gehouden met de dan beschikbare ruimte qua omvang, logistiek en gebruik. De inrichting van het plein creëert een sfeervolle ambiance voor met name de niet- pleinvullende evenementen (die maar een deel van het plein gebruiken).

Sport, spel en verblijven

Het heringerichte plein is ook op dagen dat er geen markt of evenement is, aantrekkelijk als verblijfsplek. Dat vraagt om een inrichting die meer aansluit op de menselijke maat en schaal en uitnodigt tot activiteit. Om meer dagelijks gebruik uit te lokken zijn de volgende randvoorwaarden opgesteld:

- Het plein bevat een grotere diversiteit aan functies die actief gebruik stimuleren. Deze functies spreken meerdere leeftijdsgroepen en sociale groepen aan en stimuleert interactie tussen deze groepen;
- Het plein biedt meer ruimte voor zitgelegenheid op verschillende manieren (zon of schaduw, formeel of informeel etc.);
- Het plein biedt een zachtere ‘look and feel’ dan het huidige plein, meer gerelateerd aan de menselijke maat en schaal.

Terrassen

Vooral de zuidelijke pleinwand heeft de potentie zich door te ontwikkelen tot een zone met meer horecafuncties die ook op het plein een aanjager kunnen zijn van meer levendigheid. In de ontwerpen dient ruimte te zijn voor een terrassenzone die vanuit deze zuidelijke pleinwand wordt bediend. De locatie, omvang en opzet maakt onderdeel uit van de ontwerpopgave en wordt niet van te voren vastgelegd.

Fietsroute en fietsenstalling

Over het huidige Marktplein loopt een doorgaande fietsroute vanuit de Markstraat via het plein naar Deventerstraat/Kerklaan die een belangrijke functie vervult in het netwerk van fietsroutes in de randen van de binnenstad. Dit levert de volgende uitgangspunten op:

- Het pleinontwerp maakt een rechtstreekse en obstakelvrije fietsverbinding over het plein vanuit Markstraat naar het Marktplein (straatdeel) mogelijk;
- Deze fietsverbinding hoeft niet (zoals nu) te bestaan uit een 'fietspad' met een eigen materialisatie. Wel is enige richting en geleiding in de route noodzakelijk;
- De zichtbaarheid en toegankelijkheid van de nieuw te realiseren fietsenstalling onder het plein stimuleert het gebruik ervan. Het pleinontwerp zelf ondersteunt dit;
- Op het plein zelf worden geen voorzieningen voor het stallen van fietsen opgenomen, tenzij het ontwerp daar op voor gebruikers logische plekken ruimte ziet die niet ten koste gaan van andere beoogde functies op het plein.

4.2 Functies die een raakvlak hebben met het plein:

Parkeergarage

Een groot gedeelte van het plein ligt op de parkeergarage. Dit levert de volgende uitgangspunten op:

- De maximale belasting van het plein bedraagt ter plekke van de parkeergarage 500 kN/m2;
- De entrees voor voetgangers zijn qua locatie een gegeven;
- Tussen huidige pleinvloer en dak parkeergarage is de ruimte beperkt tot ca. 60 centimeter;
- Het plein kent een aanzienlijk hoogteverschil tussen de west- en oostzijde. Ter hoogte van het Raadhuis ligt het plein op 16.68+ NAP. Ter hoogte van de Stationsstraat ligt het plein op 15.75+ NAP.

Ondergrondse fietsenstalling

Als onderdeel van het optimaliseren van de spreiding van overdekte, bewaakte en gratis fietsenstallingen in het centrum wordt de herinrichting van het plein gecombineerd met het transformeren van een deel van de parkeergarage tot fietsenstalling. Dit levert de volgende uitgangspunten op voor het pleinontwerp:

- De in- en uitgang voor fietsers vanaf de Stationsstraat en de hoek Marktstraat/Raadhuisplein middels een hellingbaan wordt gecombineerd met de stijgpunten vanuit de parkeergarage en dient vormgevend onderdeel te worden van het nieuwe pleinconcept. Dit vraagt om een compleet nieuwe ruimtelijke inpassing en vormgeving van beide bestaande entreepunten;
- De vernieuwde vormgeving van deze entreepunten maakt onderdeel uit van het pleinontwerp. De inrichting van de ondergrondse fietsenstaling niet.

Stadhuis

Het Stadhuis wordt de komende jaren getransformeerd tot "Huis van de Stad". Onderdeel van de renovatie is verbetering van de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de hoofdentree van het stadhuis vanaf de pleinzijde. Er is voor de vernieuwing van de hoofdentree van het Huis van de Stad op 15 mei 2018 door het college van burgemeester en wethouders een stedenbouwkundig kader vastgesteld. Daarin zijn de uitgangspunten voor de entree vastgelegd. Een van de uitgangspunten is dat de nieuwe hoofdentree binnen de contour van het gebouw valt. Het bestemmingsplan kent echter een vrijstellingsbevoegdheid om daar in geringe mate van af te wijken als dit ruimtelijk en functioneel gezien acceptabel is. Het college heeft hierover (nog) geen uitspraken gedaan. Ten tijde van het opstellen van de ontwerpleidraad voor de geselecteerde ontwerpbureaus voor de

herinrichting van het Marktplein zal naar verwachting meer duidelijkheid zijn over het precieze ruimtebeslag van de nieuwe entree. Deze uitkomst zal dan randvoorwaardelijk worden opgenomen in de ontwerp leidraad.

Raadhuis

Het huidige gebruik van het Raadhuis als trouwlocatie, door raadsfracties, het college van burgemeester en wethouders, en de horeca in het souterrain dient als uitgangspunt gehanteerd te worden. Het ontwerp dient een toekomstige andere vorm van gebruik die meer levendigheid aan de Marktplein zijde kan genereren echter niet te blokkeren en bij voorkeur zelf te stimuleren.

Zuidelijke pleinwand

De bestaande bebouwing inclusief de bestaande functies zijn voor de herinrichting een gegeven. Ook hier is het echter wenselijk om op termijn te komen tot een pleinwand die zowel qua functies als ook in zijn stedenbouwkundige opzet meer doet voor en met het Marktplein. Te denken valt aan bijvoorbeeld meer horeca en leisure georiënteerde functies. Het ontwerp dient ruimte en flexibiliteit te bieden in haar opzet zodat het deze ontwikkeling niet frustreert of ontmoedigt. De toegankelijkheid en ontsluiting van het plein voor de huidige gebruikers blijven in stand, echter staat het vrij de plek of de invulling ervan te wijzigen.

Stationsstraat

De verkeerskundige functie van de Stationsstraat als onderdeel van de verkeerscirculatie in de binnenstad is een gegeven. Zowel de breedte van de weg als de aanwezigheid van vrijliggende fietspaden aan weerszijden dient gerespecteerd te worden. Wel dient het ontwerp een standpunt in te nemen over de materialisatie van de trottoirs vanuit de visie van de ontwerper of de Stationsstraat als weg over het plein loopt of dat het plein naast de Stationsstraat ligt. In het ontwerp dient de functie van de bushalte aan de pleinzijde terug te komen. De exacte locatie en de vormgeving maken onderdeel uit van de ontwerpopgave.

Marktstraat – Marktplein (straatdeel).

In 2019 en 2020 zullen deze aanliggende straten worden heringericht volgens de ontwerpprincipes die ook voor de andere straten van het kernwinkelgebied zijn gehanteerd. Onderdeel van deze straten is ook de beoogde realisatie van een lineair waterelement ‘de Marktstroom’. Deze waterloop levert een bijdrage aan het realiseren van een klimaat adaptieve binnenstad en de beoogde circuitvorming vanuit Deventerstraat via Marktstraat-Marktplein naar Beekstraat en Hoofdstraat. Dit lijnvormige waterelement kan deze doelen alleen behalen als hij ook verbonden is met het nieuwe Marktplein. De ligging en exacte vormgeving op het plein is daarmee niet vastgelegd en maakt onderdeel uit van de ontwerpopgave van het plein.

4.3. Aandachtspunten

Klimatologische uitgangssituatie

Het Marktplein kent een complexe klimatologische uitgangssituatie die op gespannen voet staat met de ambities om het plein tot verblijfsruimte om te vormen. Daarbij blijkt dat het plein gevoelig is voor hittestress en verdroging. Met name de noordzijde van het plein in de hoek met de Stationsstraat staat bekend als een onaangename plek waar het stevig kan waaien. De ontwerpen dienen rekening te houden met deze situatie en bij voorkeur te komen met voorstellen om de huidige omstandigheden zoveel mogelijk te verbeteren.

Afkoppeling regenwater Marktplein

De ambitie is om binnen Apeldoorn zoveel mogelijk oppervlakte hemelwater af te koppelen en bij voorkeur op een zichtbare manier. Op langere termijn wordt gestreefd naar het afkoppelen van het Marktplein en kan het regenwater worden toegevoegd aan het beken- en sprengensysteem. Tot die tijd zal het water nog op het gemengd rioolstelstel in de Stationsstraat (de laagste kant van het plein) komen. We dagen de ontwerpbureaus uit om bij het ontwerp van het plein na te denken of de nieuwe vormgeving van het afwateringsysteem (net als

nu al het geval is) een beleefbaar onderdeel kan zijn van het totaalconcept voor het nieuwe plein en meer kan zijn dan alleen een technische voorziening.

Een Apeldoorns icoon

In de Meerjaren Programma Begroting 2018-2021 is door de gemeenteraad een budget toegekend voor toevoegen van een ‘structureel’ icoon aan de binnenstad. Bij het omschrijven van de ambitie in hoofdstuk 2 is expliciet opgenomen dat het plein een ‘iconische’ uitstraling dient te hebben geïnspireerd op (een onderdeel van) de Apeldoornse identiteit. Het is een uitdaging aan de ontwerpers om hier binnen de integrale ontwerpopgave een ruimtelijke vertaling aan te geven. Dat kan zoals bij het Stationsplein in Apeldoorn is gedaan door het integraal te verweven in het ruimtelijk concept en de state of the art van de vormgeving en detaillering. Het kan echter ook in de vorm van een expliciet object op het plein zelf of in de architectonische uitwerking van bepaalde onderdelen. De keuze daarvoor ligt open zolang de behoefte om te komen tot een nieuwe bij Apeldoorn passende iconische waarde maar herkenbaar is in de ontwerpen.

Bestaande bomen

Op het plein staat een rij volwassen platanen die op dit moment het enige groenelement zijn en bovendien ook een rol vervullen als pleinwand. Apeldoorn hecht grote waarde aan het behoud en versterken van haar groene identiteit, zo ook op het Marktplein. Toch wordt niet als harde randvoorwaarde opgenomen dat deze bomen allemaal moeten blijven staan omdat de rijvormige opzet ook als te beperkend wordt ervaren. Wij gaan ervan uit dat alle uitgenodigde ontwerpbureaus de bomen zoveel mogelijk inpassen, maar staan open voor wijzigingen mits deze op overtuigende wijze het gebruik en de kwaliteit van het plein verbeteren.

Bewoners rond het plein

Rondom het plein wordt op verschillende plekken gewoond in appartementen. Bewoners geven aan bewust gekozen te hebben voor een appartement aan het plein omdat zij het zicht op de levendigheid en de open ruimte waarderen. Zij hechten dan ook waarde aan het behoud van hun uitzicht op het plein.